

PŘEDMLUVA	7
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	8
1 POZNÁMKY K MORFOLOGII ÚSTNÍ SLIZNICE	9
2 PATOLOGICKÉ PROCESY POSTIHUJÍCÍ SLIZNICI DUTINY ÚSTNÍ	12
2.1 Zásady vyšetření pacienta	12
2.1.1 Anamnéza.....	12
2.1.2 Objektivní nález a postupy při vyšetřování dutiny ústní.....	13
2.1.2.1 Histopatologické změny	13
2.1.2.2 Morfologie slizničních projevů	14
2.1.2.3 Lokalizace a trvání projevů	16
2.1.2.4 Vlastní vyšetření	16
2.1.3 Pomocná laboratorní vyšetření	17
2.1.4 Konziliární vyšetření	19
2.2 Příčiny onemocnění ústní sliznice	20
2.2.1 Zevní příčiny	20
2.2.2 Vnitřní příčiny	21
3 BĚŽNÉ ANATOMICKÉ ODCHYLKY	24
3.1 Linea alba	24
3.2 Orální pigmentace.....	24
3.3 Leukoedém.....	24
4 PATOLOGIE RTŮ	25
4.1 Vrozené anomálie	25
4.1.1 Morbus Fordyce.....	25
4.1.2 Rozštěp a fisury rtu	25
4.1.3 Dvojitý ret.....	25
4.2 Záněty rtů (cheilitis)	25
4.2.1 Přehled cheilitid.....	26
4.3 Bolavé ústní koutky (anguli infectiosi, stomatitis angularis)	26
5 PATOLOGIE JAZYKA	28
5.1 Vrozené anomálie	28
5.1.1 Ankyloglosie.....	28
5.1.2 Lingua geographica (mapovitý jazyk, glossitis migrans).....	28
5.1.3 Lingua plicata.....	29
5.1.4 Melkersonův-Rosenthalův syndrom.....	29
5.1.5 Glossitis rhombica mediana.....	29
5.2. Makroglosie	29
5.2.1 Vrozené anomálie	29
5.2.2 Získané anomálie.....	30

5.3. Povlak jazyka.	31
5.3.1 Povlak fyziologický.	31
5.3.2 Povlak patologicky zmnožený.	31
5.3.3 Povlak patologicky zmenšený.	31
5.4. Záněty jazyka (glositidy).	32
5.4.1 Přehled glositid.	32
5.4.2 Glossitis interstitialis luetica.	33
5.4.3 Glositidy u karenčních chorob.	33
5.5. Glosodynne (stomatodynne).	35
6 PORUCHY SLINNÉ SEKRECE.	36
6.1 Funkce sliny.	36
6.2 Sekrece sliny.	36
6.3 Poruchy slinné sekrece.	37
6.3.1 Ptyalismus (sialorrhoea).	37
6.3.2 Snížená slinná sekrece (hyposialie).	37
6.3.2.1 Xerostomie.	38
7 FOETOR EX ORE (HALITOSIS).	39
8 SLIZNIČNÍ LÉZE DUTINY ÚSTNÍ S CHARAKTERISTICKÝM NÁLEZEM.	40
8.1 Pigmentace – diferenčně diagnostické poznámky.	40
8.1.1 Addisonova nemoc.	40
8.1.2 Bronchogenní karcinomy plic (příp. některé další maligní nádory).	40
8.1.3 Peutzův-Jeghersův syndrom.	40
8.1.4 Akanthosis nigricans.	40
8.1.5 Hemochromatóza.	41
8.1.6 Porfyrie.	41
8.1.7 Pigmentové névy.	41
8.1.8 Melanosis circumscripta praeblastomatosa Dubreuilh.	41
8.1.9 Maligní melanom.	41
8.1.10 Exogenní pigmentace.	42
8.2 Symptom bílé plochy – diferenčně diagnostické poznámky.	42
8.2.1 Leukoplakie.	43
8.2.2 Kandidóza (moniliáza, soor, moučnivka).	43
8.2.2.1 Glossitis rhombica mediana (Brocqova-Pautrierova glossitis).	45
8.2.2.2 Lingua villosa nigra.	45
8.2.3 Lichen ruber planus.	46
8.2.3.1 Lichenoidní reakce ústní sliznice.	46
8.2.3.2 Polékové slizniční lichenoidní reakce.	47
8.2.4 Naevus spongiosus albus (white sponge naevus).	47
8.2.5 Kuřácká leukokeratóza (stomatitis fumantium).	47
8.2.6 Darierova nemoc (hereditární folikulární dyskeratóza).	47
8.2.7 Psoriáza (psoriasis vulgaris).	48
8.2.8 Lupus erythematoses.	48

8.2.8.1 Diskoidní lupus erythematoses (DLE)	48
8.2.8.2 Systémový lupus erythematoses (SLE)	49
8.2.9 Morbus Fordyce	49
8.2.10 Erytroplakie	49
8.3 Eroze v dutině ústní – diferenčně diagnostické poznámky	50
8.3.1 Virová onemocnění	50
8.3.1.1 Onemocnění ze skupiny herpes simplex	50
8.3.1.2 Herpes zoster (pásový opar)	52
8.3.1.3 Varicella (plané neštovice)	53
8.3.1.4 Herpangína	54
8.3.1.5 Vezikulózní stomatitida s exantémem na rukou a nohou	54
8.3.1.6 Infekční mononukleóza	54
8.3.1.7 Cytomegalovirová choroba	55
8.3.1.8 Morbilli (spalničky)	55
8.3.2 Recidivující afty	55
8.3.2.1 Erythema exsudativum multiforme Hebrae	58
8.3.2.2 Behçetův syndrom	59
8.3.2.3 Tourainova aftóza	59
8.3.3 Toxicko-alergické exantémy	59
8.3.4 Skupina puchýřnatých nemocí	59
8.3.4.1 Pemfigus	60
8.3.4.2 Skupina pemfigoidu	61
8.3.4.3 Dermatitis herpetiformis (Duhring-Brocquova nemoc)	62
8.3.4.4 Epidermolysis bullosa acquisita	62
8.4. Vředy v dutině ústní – diferenčně diagnostické poznámky	64
8.4.1 Nemoci postihující primárně gingivu	64
8.4.1.1 Gingivostomatitis ulceróza	64
8.4.1.2 Leukemie a lymfomy	65
8.4.1.3 Agranulocytóza	65
8.4.2 Nemoci nepostihující primárně gingivu	66
8.4.2.1 Traumatický ulcer (dekubitální vřed)	66
8.4.2.2 Sukční trauma patrové sliznice	67
8.4.2.3 Stomatitis z přikusování (Cheek bite stomatitis, morsicatio buccalis)	67
8.4.2.4 Válečková stomatitis (Cotton roll ulcer)	67
8.4.2.5 Recidivující afty (stomatitis aphtosa)	67
8.4.2.6 Vředy toxicko-alergického původu	67
8.4.2.7 Stomatitis electrogalvanica	67
8.4.2.8 Stomatitidy z termických vlivů	67
8.4.2.9 Stomatitidy z vlivů chemických (poleptání)	68
8.4.3 Vředy u specifických zánětů	68
8.4.3.1 Syfilis (lues, příjice)	68
8.4.3.2 Tuberkulóza	70

9 PROJEVY SYSTÉMOVÝCH CHOROB V DUTINĚ ÚSTNÍ	71
9.1 Slizniční změny v dutině ústní při HIV-infekci/AIDS.	71
9.1.1 Virové infekce	71
9.1.2 Bakteriální infekce.	73
9.1.3 Plísňové infekce	74
9.1.4 Neoplazmata	75
9.1.5 Postižení sliznic nejasné etiologie.	75
9.1.5.1 Cystická lymfoidní hyperplazie při AIDS	75
9.1.6. Pravidla pro ošetřování HIV pozitivních pacientů.	75
9.2 Slizniční změny v dutině ústní při onemocnění krvevorného systému	76
9.2.1 Onemocnění bílé řady	76
9.2.1.1 Leukemie a lymfomy	76
9.2.1.1.1 Léky	76
9.2.1.2 Plazmocytom	76
9.2.1.3 Agranulocytóza	77
9.2.2 Onemocnění červené řady	77
9.2.2.1. Anémie.	77
9.2.2.2 Polyglobulie	77
9.2.3 Krvácivé choroby (hemoragické diatézy).	77
9.2.3.1 Koagulopatie (poruchy plazmatických faktorů)	77
9.2.3.2 Poruchy trombocytů	78
9.2.3.3 Poruchy cévní stěny (vaskulopatie).	78
9.3 Onemocnění srdce a krevního oběhu	78
9.4 Onemocnění dýchacího systému	79
9.5 Onemocnění ledvin.	79
9.6 Onemocnění trávicího ústrojí	79
10 PREKANCERÓZY	80
10.1 Leukoplakie	80
10.2 Erytroplakie	80
10.3 Keratoma senile.	80
10.4 Cornu cutaneum	81
10.5 Další fakultativní prekancerózy.	81
10.5.1 Sideropenická dysfagie (Plummerův-Vinsonův syndrom)	81
10.5.2 Diskoidní lupus erythematosus (DLE).	81
10.5.3 Xeroderma pigmentosum	81
10.5.4 Epidermolysis bullosa.	81
10.5.5 Lues	82
10.5.6 Lichen ruber planus	82
10.5.7 Sjögrenův syndrom.	82
10.6 Paraneoplastické projevy	82
LITERATURA	83